

**ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ,
ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТА ОЦІНКА ІСНУЮЧИХ МЕТОДИК АНАЛІЗУ**

*Аранчій Д.С., к.е.н., Гончаренко С.А., магістрант
Полтавська державна аграрна академія*

У статті розглянуто сутність інвестиційної привабливості підприємств та факторів, що на неї впливають. Досліджено методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств, визначено їх переваги та недоліки.

The article discusses sitnist investment attractiveness of enterprises and the factors that affect it. Investigated methods for evaluating the investment attractiveness of enterprises identified their pereahty and disadvantages.

Постановка проблеми. Розвиток у сучасних економічних умовах одного із пріоритетів забезпечення сталого розвитку і поліпшення своїх позицій у ринковому середовищі підприємств є активізація інвестиційних процесів. Інвестиційна привабливість при цьому відіграє роль ключового елемента, оскільки їх динамічність залежить від можливостей підприємства відповідати умовам потенційних інвесторів.

Зважаючи на це, все більшої актуальності набувають питання, пов'язані з отриманням об'єктивної і адекватної оцінки цих можливостей. Саме це і є метою оцінювання інвестиційної привабливості підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у теорію інвестиційної діяльності, оцінки ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості зробили вітчизняні науковці: І.О. Бланк, К.С. Берестовий, Л.М. Борщ, В.П. Галушко, О.І. Гуроров, М.С. Герасимчук, С.О. Гуткевич, М.І. Кісіль, П.А. Лайко, Т.В. Майорова, Б.Й. Пасхавер, Г.М. Підлісецький, А.А. Пересада, П.Т. Саблук, П.А. Стецюк, В.П. Савчук, А.М. Третяк, А.В. Чупіс та ін. Але значна частина питань, пов'язаних з дослідженням сутності та оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, ще залишається не розкритою або потребує удосконалення.

Постановка завдання. З'ясувати сутність інвестиційної привабливості підприємств, дослідити їх види та здійснити аналіз існуючих методик до визначення інвестиційної привабливості підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ступінь інвестиційної привабливості промислового підприємства є індикатором, показання якого дозволяють зробити висновки потенційним інвесторам про необхідність і доцільність вкладення фінансових засобів саме в даний об'єкт.

В економічній літературі до сьогодні не вироблений єдиний підхід до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість» і її взаємозв'язків з конкурентоспроможністю підприємства та його сталим розвитком. Аналіз джерел та проведене теоретичне дослідження дозволили провести уточнення поняття «інвестиційної привабливості» як комплексної категорії.

У науковій літературі існує декілька визначень дефініції «інвестиційна привабливість».

Наведемо деякі з них:

1) інвестиційна привабливість – надійне і своєчасне досягнення цілей інвестора на основі економічних результатів діяльності виробництва, у яке здійснюються інвестиції. Інвестиційна привабливість визначається комплексом різноманітних чинників, перелік і вплив яких можуть розрізнятися і змінюватися залежно як від складу інвесторів, що переслідують різні цілі, так і від виробничо-технічних особливостей виробництва, що інвестується [9];

2) інвестиційна привабливість - це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і макрорівнях [6];

3) інвестиційна привабливість – становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [1];

4) інвестиційна привабливість – відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості і ліквідності інвестицій [5];

5) інвестиційна привабливість – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного регіону [4];

6) інвестиційна привабливість – це система або поєднання різних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, що обумовлюють у сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції в даній країні, регіоні, галузі [7, 8];

7) інвестиційна привабливість регіонів — інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позиції інвестиційного клімату, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів та інших факторів, які істотно впливають на формування дохідності інвестицій та інвестиційних ризиків та ін. [10].

При дослідженні інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств особлива увага приділялася фінансовому забезпеченню, зокрема джерелам її фінансування, що дозволило доповнити їх класифікацію ще одною групою, а саме – безкоштовними (контрольованими) фінансовими ресурсами.

До неї пропонується відносити ті фінансові ресурси, які надаються сільськогосподарським підприємствам державними органами, комерційними та іншими структурами з метою цільового інвестування і не підлягають поверненню.

Таке доповнення ґрунтується на тому, що в практичній діяльності сільськогосподарські підприємства використовують безкоштовні грошові кошти у вигляді компенсації частки відсоткової ставки за банківським кредитом та частки вартості сільськогосподарської техніки при її купівлі тощо. Такі ресурси є безкоштовними та контрольованими і можуть бути використані в процесі інвестування.

Класифікацію інвестиційної привабливості подано на рисунку 1.

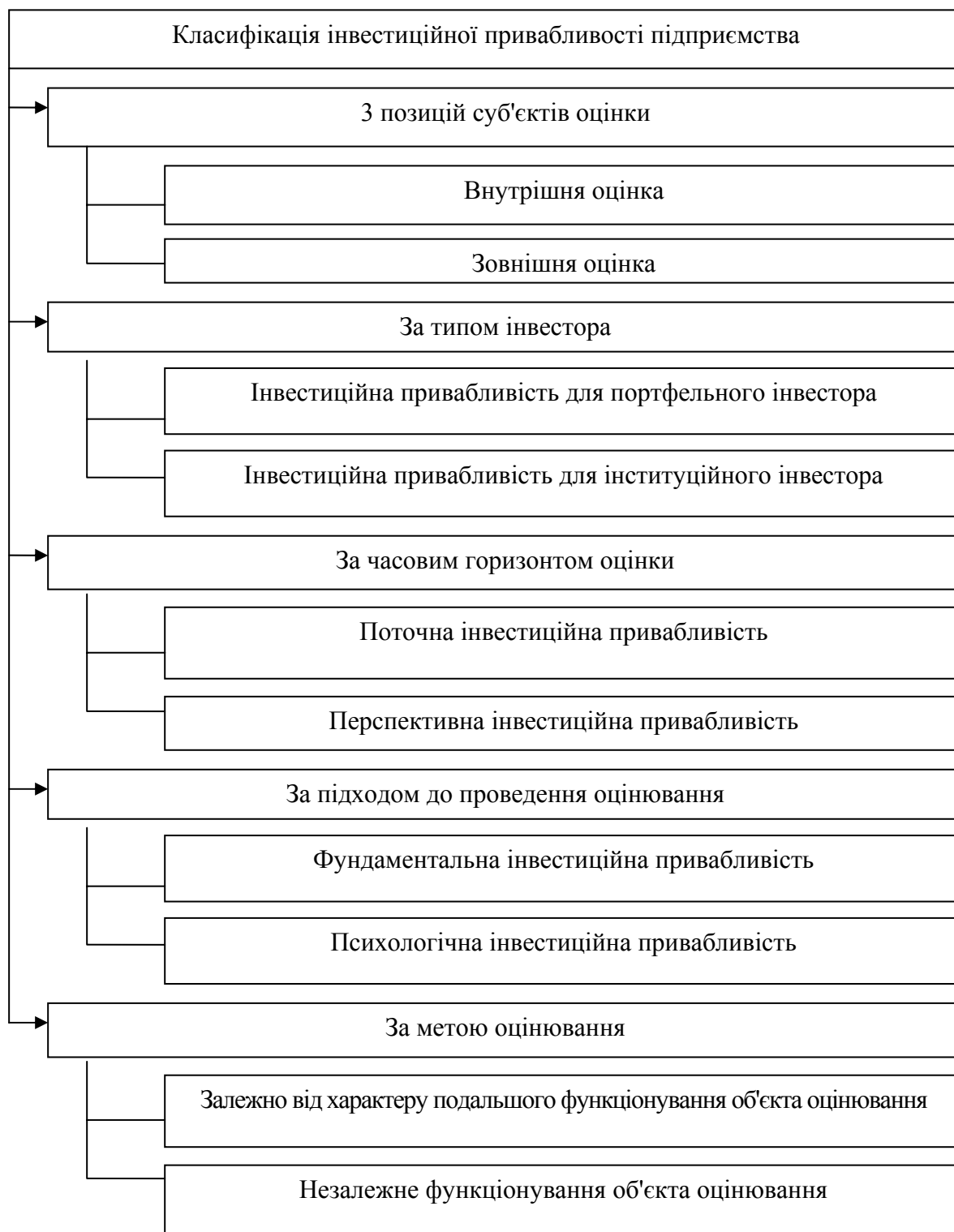

Рис. 1. Класифікація інвестиційної привабливості підприємства

До факторів, що впливають на інвестиційну привабливість, можна віднести фактори загальної дії та фактори регіональної (територіальної) дії.

До факторів загальної дії відносяться:

- 1) соціально-економічні
  - загальний розвиток галузей економіки;
  - розвиток фінансово-кредитної системи;
  - функціонування фондового ринку;
  - рівень інфляції.
- 2) політичні:
  - політична ситуація в країні;
  - нормативно-правова база в галузі інвестування.

До факторів територіальної дії належать:

- 1) галузева структура економіки регіону;
- 2) розвиток комерційної інфраструктури;
- 3) стан дорожньо-транспортної інфраструктури;
- 4) наявність фінансових ресурсів;
- 5) дії місцевих органів влади в сфері інвестиційної політики регіону;
- 6) привабливість регіонального ринку для іноземних інвесторів.

Ефективність інвестиційних процесів у сучасних умовах господарювання тісно пов'язана з оцінкою поточного стану та виявлення основних тенденцій розвитку інвестиційного ринку. Процес вивчення інвестиційного ринку містить оцінку інвестиційної привабливості підприємств.

Відомо безліч методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Однак всі вони мають певні недоліки, а саме: багато методів, що запозичені в іноземних авторів, спрямовані, в основному, на фінансові, а не на реальні інвестиції; запозичені методи, що стосуються саме реальних інвестицій, розроблені для умов стабільної економіки, де чітко проявлені всі економічні закони і не адаптовані до реальної економічної ситуації України; більшість методів заснована на аналізі безсистемних наборів показників фінансового стану підприємства, тобто носить ретроспективний характер, тоді як інвестора цікавлять результати майбутньої діяльності; багато методів засновано на експертній оцінці і мають характер невизначеності, бо відображають суб'єктивну думку експертів. Поняття «оцінка» завжди припускає порівняння об'єкта з певним еталоном, стандартом, нормативом або з іншим об'єктом. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства повинна припускати порівняння результатів її виміру з результатами виміру інвестиційної привабливості інших підприємств або з максимально можливою величиною показника, якщо її можна встановити з метою ухвалення рішення про доцільність інвестування.

Порівняння методик оцінки інвестиційної привабливості підприємств подано в табл. 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Автори та їх підходи	Переваги підходу	Недоліки підходу
1. На основі фінансового аналізу		
1. Бланк І.О. «Інвестиційна привабливість підприємства» являє собою аналіз інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансових показників таких як: фінансова стійкість, прибутковість, ліквідність активів та оборотність активів.	Зосередження уваги на напрямках інвестування та складових інвестиційної привабливості.	Недостовірність інформації при аналізі фінансових показників, їх розрахунку у часі.
2. Спеціалісти Агентства з питань запобігання банкрутства підприємств - визначають ІПП як розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств, в якому відтворюються значення показників оцінки майнового стану, фінансової стійкості (платоспроможності), ліквідності активів, прибутковості інвестиційного об'єкта, оцінки ділової активності, оцінки ринкової активності, скориговані відповідно до їхньої вагомості, та інших факторів.	Такий підхід дозволяє оцінити багато аспектів господарської діяльності шляхом розрахунку незначної кількості показників, що дають характеристику поточного стану об'єкта та не потребує значних витрат часу на проведення.	Підходу бракує конкретності та чіткості, що суттєво знижує можливість його застосування практиками.
3. Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. «ІПП» - сукупність характеристик фінансово-господарських та управлінської діяльності підприємства, перспектив розвитку та можливостей залучення інвестиційних ресурсів на основі формалізації оціночних методів.	Добре, коли інвестора хвилюють конкретні показники, щоб не тратити кошти та час, оцінюючи психологічний аспект проблеми.	Підхід передбачає однозначну можливість формалізації оціночних методів, що залишає поза увагою психологічний аспект даної проблеми.
2. На основі вкладення грошей у цінні папери		
4. Бочаров В.В. «ІПП» - досягнення мінімального ризику при вкладенні грошей у цінні папери тільки тих підприємств, які є стабільними та забезпечать отримання високого прибутку.	Вкладення грошей у цінні папери дає змогу інвестору контролювати управління на підприємстві, отримувати постійний дохід у формі дивідендів.	Українські підприємства не можуть ефективно використовувати інструменти ринку цінних паперів, оскільки цей ринок знаходиться на стадії становлення і є малоефективним.
5. Донцов С.С. «ІПП» - це надійність отримання прибутку при вкладенні грошей у цінні папери підприємства.	Можливість інвестора брати участь в управлінні підприємством.	Цей підхід не враховує майбутніх перспектив розвитку суб'єкта господарювання.
3. На основі психологічного аспекту		
6. Нападівська І.В. «ІПП» – це системна сукупність потенційних можливостей вкладання коштів з метою отримання економічної ефективності у майбутньому як наслідок результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оцінювана інвестором.	Потенційна можливість може принести великий прибуток.	Підхід не містить зіставлення цілей інвестора з їх можливостями без ризикової реалізації, а також не враховує ступінь готовності інвестора прийняти на себе цей ризик.
7. Чорна Л. О. «ІПП» – взаємозв'язок двох характеристик: з боку психологічного змісту інвестицій і з боку психологічної форми (привабливість).	Якісна оцінка інвестиційної привабливості, яка буде враховувати ще й такі аспекти, як: привабливість продукції підприємства, кадрова, інноваційна, фінансова, територіальна, екологічна і соціальна привабливість, інвестиційний ризик.	Характеризується необхідністю обробки значного обсягу інформації для одержання бажаного результату.

Висновки. Необхідно зауважити, що проблема оцінки інвестиційної привабливості підприємства може бути вирішена лише після визначення усіх факторів, що впливають на її рівень як зовні, тобто з боку держави, регіону та галузі, так і із середини, із боку самого підприємства. Виходячи із цього, оцінку інвестиційної привабливості підприємства треба проводити за двома напрямками з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів впливу.

Література:

1. Асаул А. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов. / А. Асаул // Региональная экономика. – 2004. – № 2. – С. 53-62.
2. Матвієнко П.В. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів / П.В. Матвієнко // Економіка та держава. – 2006. – № 12. – С. 66-71.
3. Маслак О.О. Регіональні аспекти оцінювання інвестиційної привабливості як чинника стимулювання інноваційної діяльності / О.О. Маслак, Н.Р. Стасюк, В.Й. Жежуха // Региональная экономика. – 2009. – № 3. – С. 74-79.
4. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1036.155.0>.
5. Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/index.htm.
6. Петкова Л. Муніципальні інвестиції та кредити. / Л. Петкова, В. Проскурін. – Київ, 2006. – 158 с.
7. Петраев А.В. Факторы инвестиционной привлекательности. Методика оценки инвестиционной привлекательности региона (отрасли, предприятия) [Електронний ресурс] / А.В. Петраев. – Режим доступу: http://scholar.google.com/scholar_host?q=info:_AnsH32I54wJ:scholar.google.com/&output=viewport&pg=217.
8. Семина Л.А. Инвестиционная привлекательность: теоретический аспект. [Електронний ресурс] / Л.А. Семина // Вестник Челябинского государственного университета. – 2010. – № 14 (195). Экономика. Вып. 27. – С. 17-19.
9. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика / Д.М. Стеченко. – К.: Вікар, 2002. – 374 с.
10. Страховий та інвестиційний менеджмент [Електронний ресурс] / Федоренко В.Г., Захожай В.Б., Чувардинський В.Г. та ін. – К.: МАУП, 2002. – 344 с.

УДК 338.43:631.15

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ

Березіна Л.М., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

У статті досліджується вплив зовнішньої політики агропромислового комплексу України на розвиток ефективних взаємовідносин підприємств усіх його сфер.

In the article it is observed the influence of foreign policy of Ukrainian agro-industrial complex on the development of effective mutual relations of enterprises of all its spheres.

Постановка проблеми. В Україні відбувається оновлення економічної політики як внутрішніх, так і зовнішніх сфер, пов'язаних з удосконаленням механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю. Україна має, на рівні з іншими країнами світу, побудувати свою національну систему зовнішньоекономічних зв'язків, що забезпечить перехід до інноваційного типу роз-